

Трудове навчання

Календарно-тематичні плани
Варіативні модулі

5—6 класи

ШКІЛЬНИЙ
СВІТ
ЕКСПЕРТ
у галузі освіти

Бібліотека «Шкільного світу»

Бібліотека «Шкільного світу»
Заснована у 2003 р.

Трудове навчання
Орієнтовні
календарно-
тематичні плани
Варіативні модулі.
5—6 класи

Трудове навчання. Бібліотека

*Схвалено науково-методичною комісією
науково-методичної ради
з питань освіти Міністерства освіти
і науки, молоді та спорту України
з трудового навчання та креслення
для використання у загальноосвітніх
навчальних закладах*

Київ
«Шкільний світ»
2012

УДК 373.5.091.214:62](073)

ББК 74.26.3

Т78

*Схвалено науково-методичною комісією науково-методичної ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
України з трудового навчання та креслення
для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(протокол № 8 від 22.12.2011 р.)*

Упорядник: Л. Рак

Редакційна рада:

Л. Рак — відмінник освіти України,
М. Мосієнко — канд. філол. наук, Г. Кузьменко

За загальною редакцією Н. І. Боринець

Трудове навчання : Орієнтовні календарно-тематичні плани :
Т78 **Варіативні модулі : 5—6 класи / За заг. ред. Н. І. Боринець ;**
упоряд. Л. Рак. — К. : Шк. світ, 2012. — 104 с. — (Бібліотека
«Шкільного світу»).

ISBN 978-966-451-000-1.

ISBN 978-966-451-710-9.

У навчальному посібнику зібрано орієнтовні календарно-тематичні плани варіативної складової частини (варіативних модулів для 5—6 класів) «Програми трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5—9 класи» (нова редакція), які допоможуть учителю трудового навчання у плануванні уроків — визначенні їх тем та змісту, а також проектно-технологічної діяльності.

Посібник розрахований на вчителів трудового навчання, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 373.5.091.214:62](073)

ББК 74.26.3

ISBN 978-966-451-000-1 (6-ка «Шк. світу»)

ISBN 978-966-451-710-9

© Боринець Н., 2012

© Рак Л., упорядкування, 2012

© ТОВ Видавництво «Шкільний світ»,
дополіграфічна підготовка, 2012

ЗМІСТ

Передмова	4
<i>Надія Боринець, Ірина Ходзицька.</i> Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом)	9
<i>Надія Боринець, Ірина Ходзицька.</i> Технологія виготовлення вишитих виробів	17
<i>Надія Боринець.</i> Технологія вирощування рослин (квітів) та догляд за ними	24
<i>Надія Боринець.</i> Технологія догляду за тваринами	32
<i>Надія Боринець.</i> Технологія виготовлення народної ляльки	39
<i>Надія Боринець.</i> Технологія виготовлення виробів із текстильних і нетканих матеріалів ручним способом	45
<i>Людмила Раїлко.</i> Технологія виготовлення м'якої іграшки	52
<i>Надія Боринець.</i> Технологія приготування страв	60
<i>Валерій Адамчук.</i> Технологія виготовлення дерев'яної іграшки	69
<i>Роман Лецук.</i> Технологія ажурного випилювання	77
<i>Роман Лецук.</i> Технологія художнього випалювання	84
<i>Роман Лецук, Володимир Гащак.</i> Технологія електротехнічних робіт	91
<i>Роман Лецук, Володимир Гащак.</i> Технологія обробки тонколистового металу	96

Передмова

Орієнтовні календарно-тематичні плани складено відповідно до *чинної програми «Трудове навчання. 5—9 класи (нова редакція)»* (за заг. редакцією В.М. Мадзігона).

Нова редакція програми спрямована на реалізацію принципу варіативності, який передбачає планування навчального матеріалу відповідно до віково-статевих особливостей учнів, їхніх інтересів, матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, регіональних умов та кадрового забезпечення.

Навчальна програма побудована за модульною системою. Вона складається з *інваріантних (обов'язкових), варіативних (на вибір) та базового (для класів, що не поділяються на групи дівчат і хлопців) модулів.*

Інваріантний зміст трудового навчання розрахований на засвоєння окремими групами *хлопців і дівчат*. На нього відводиться приблизно половина навчального часу. Інваріантна складова частина програми вивчається у *першому півріччі*, варіативна — у *другому*. У 9-му класі спочатку вивчається варіативний модуль, а потім проектується та виготовляється комплексний виріб (підсумковий проект).

Вивчення варіативних модулів відбувається за окремо розробленими програмами для 5—6 та 7—9 класів.

Варіативні модулі розраховані на 16 год **кожен**. Їх обирає вчитель із зазначеного переліку, з урахуванням бажань учнів, матеріально-технічної бази, фахової підготовленості, регіональних традицій, наповнюваності класів.

Використання **резерву часу** в кожному класі вчитель вирішує самостійно. Його можна додати як до інваріантної, так і до варіативної складової частини програми у повному обсязі або в певному співвідношенні. Визначитися у використанні резервного часу доцільно після складання календарно-тематичного плану, враховуючи кількість годин на вивчення предмета у першому та другому семестрі.

Варіативний модуль складається з **трьох розділів**:

1. Основи технології виготовлення виробу.
2. Проектування, виготовлення та оздоблення виробів.
3. Презентація виготовлених виробів.

Вивчаючи зміст *першого розділу*, учні ознайомлюються з основами тієї чи іншої технології, яку використовують для виготовлення спроектованого виробу в *другому розділі* «Проектування, виготовлення та оздоблення виробів». Завершується вивчення варіативного модуля у *третьому розділі* презентацією проектів.

В «Орієнтовних календарно-тематичних планах» теми уроків (занять) складаються з *теоретичної частини* і *практичної роботи*, назви яких визначені у плані. Таке саме формулювання тем уроків (занять) записується і в класний журнал. У змісті уроку дається назва практичної роботи та її складові частини. Якщо вчитель вважає за необхідне доповнити практичну роботу додатковою складовою частиною, то він це може зробити. При цьому треба враховувати державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів і не перевантажувати зміст програм.

В основу програм трудового навчання покладено **проектно-технологічну діяльність**. Для виконання проектів учні використовують як *урочний*, так і *позаурочний* та *позашкільний* час. Виходячи з цього, окремі складові частини практичних робіт, зазначені у змісті уроків, учні можуть виконувати як домашнє завдання (воно є обов'язковим у кожному класі).

Наприклад, можуть бути такі завдання:

- розробка (уточнення) критеріїв виробу;
- пошук моделей-аналогів та їх аналіз;
- створення (коригування) ескізного малюнка задуманого виробу;
- складання (уточнення, коригування) плану роботи з виконання проекту;
- продовження роботи з виготовлення виробу (якщо вона не потребує спеціальних інструментів, обладнання, відповідних умов та буде забезпечено дотримання правил безпечної праці без нагляду вчителя тощо).

При цьому вчитель має враховувати рівень підготовленості учнів до самостійної роботи. Не зайвим буде аналіз завдань, під час якого доцільно вказати на особливості їх виконання, можливі труднощі, дати перелік інформаційних джерел тощо.

Обираючи варіативні модулі, учитель має враховувати такі **особливості**:

- учні **5 класу** (і дівчата, і хлопці) *не виконують проекти, а тільки конструюють і виготовляють вироби*;

• учні 6—9 класів виконують проект, але до портфоліо (проектної папки) готують документи, складність яких зростає з класом навчання.

Орієнтовні календарно-тематичні плани варіативних модулів складені для викладання предмета за 1-м варіантом (груп дівчат) та 2-м варіантом (груп хлопців) програми. Ними можна скористатися і при викладанні предмета за 3-м варіантом (змішана група — коли клас не поділяється на групи дівчат і хлопців), але при цьому зміст варіативного модуля треба інтегрувати зі змістом базового модуля.

ЗМІСТ БАЗОВОГО МОДУЛЯ 5—6 класи

Для класів, що не поділяються на групи хлопців та дівчат

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
5 клас	
<i>Елементи культури і безпеки праці</i>	
Організація робочого місця у шкільній майстерні. Загальні правила безпеки життєдіяльності в навчальних майстернях	<ul style="list-style-type: none"> • Організовує робоче місце для виконання практичних робіт; • дотримується правил безпечної праці
<i>Конструювання виробів</i>	
Загальні відомості про художньо-конструкторську діяльність: <ul style="list-style-type: none"> • міні-маркетингове дослідження (анкетування); • використання біоформ та методу фантазування під час створення виробу. Розмічання виробу, способи розмічання: за шаблоном, через копіювальний папір, перенесенням. Планування робіт із виготовлення виробу	<ul style="list-style-type: none"> • Застосовує міні-маркетингове дослідження та метод фантазування під час створення виробу; • використовує основні способи розмітки майбутнього виробу; • планує роботу з виготовлення виробу; • визначає послідовність технологічних операцій (розмічання, пиляння по контуру тощо)
<i>Конструкційні матеріали</i>	
Види конструкційних матеріалів, які застосовуються для конструювання і виготовлення виробів: тканина, фанера (шпон), ДВП	<ul style="list-style-type: none"> • Розрізняє конструкційний матеріал, який потрібен для виготовлення виробу
<i>Основи техніки і технологій</i>	

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
<p>Технологічний процес. Деталь. Загальні відомості про способи отримання деталей заданої форми із різних матеріалів: різання, пиляння, штампування, лиття. Відомості про механічні способи з'єднання деталей із різних конструкційних матеріалів: зв'язуванням, зшиванням, склеюванням, на цвяхах, заклепках</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> складові частини технологічного процесу виготовлення проектного виробу; • <i>називає</i> способи отримання деталей заданої форми; • <i>розрізняє</i> механічні способи з'єднання деталей
6 клас	
<i>Проектування виробів</i>	
<p>Метод комбінування. Моделі-аналоги, опис об'єкта проектування. Аналіз конструкції проектного виробу (порівняння зразків-аналогів, визначення їх позитивних і негативних ознак у конструкції тощо). Площинна розмітка</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Використовує</i> метод комбінування для створення чи вдосконалення проектного виробу; • <i>порівнює</i> різні зразки виробів; • <i>визначає</i> кращі ознаки й комбінує конструктивні елементи чи виріб у цілому; • <i>виконує</i> площинну розмітку
<i>Конструкційні матеріали</i>	
<p>Види конструкційних матеріалів, які застосовуються для проектування і виготовлення виробів: тканини (бавовняні, льняні), фольга, тонколистовий метал, дріт. Особливості розмітки на різних конструкційних матеріалах</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Використовує</i> конструкційні матеріали; • <i>виконує</i> розмічання під час виготовлення запланованого виробу; • <i>ураховує</i> особливості розмітки виробу на різних конструкційних матеріалах
<i>Основи техніки і технологій</i>	
<p>Еволюція знарядь праці. Машина як вид техніки</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Розуміє й пояснює</i> розвиток техніки як еволюцію знарядь праці, поняття машини як основного виду техніки

Наприклад, у 6-му класі з сумісним навчанням учнів обрано два варіативні модулі:

1. Технологія виготовлення дерев'яної іграшки.
2. Технологія виготовлення народної ляльки.

Навчальний матеріал базового модуля для 6-го класу можна розпо-

Навчально-методичний посібник

Бібліотека «Шкільного світу»

Трудове навчання
Орієнтовні календарно-тематичні плани
Варіативні модулі. 5—6 класи

*На обкладинці використано фрагмент картини Хугеса Мерле
(Hugues Merle) «Урок вишивання»*

Упорядник Рак Людмила Миколаївна

Формат 60×84/16.

Умовн. друк. арк. 6,59. Наклад 1800 пр.

Зам. 2214.

ТОВ Видавництво «Шкільний світ»

01014, м. Київ, вул. Тимірязєвська, 2

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 775 від 21.02.2002 р.

Видруковано з готових діапозитивів в ПП «Житомирська облдрукарня»,
10014, Житомир, вул. Мала Бердичівська, 17

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ЖТ № 1 від 06.04.2001 р.